

CUMHURİYET DÖNEMİ MADENCİLİĞİMİZ VE GELECEĞE YÖNELİK YAKLAŞIMLAR PANELİ GERÇEKLEŞTİRİLDİ

6-9 Mayıs 1997 tarihleri arasında Ankara'da gerçekleştirilen 15. Madencilik Kongresi kapsamında "Cumhuriyet Dönemi Madenciliğimiz ve Geleceğe Yönelik Yaklaşımlar Paneli" gerçekleştirildi. ODTÜ Maden Mühendisliği Bölümü öğretim üyelerinden Prof.Dr. Tevfik Güyagüler'in Başkanlığındaki panele Refah Partisi'nden Ahmet DERİN, Anavatan Partisi'nden Adil AŞIRIM, Demokratik Sol Parti'den Hasan GEMİCİ, Cumhuriyet Halk Partisi'nden Metin Arif AĞAOĞLU, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'ndan Müsteşar Yardımcısı Yunus ŞİRİN, Maden Mühendisleri Odası'ndan Yönetim Kurulu Başkanı Asım KUTLUATA panelist olarak katıldılar. Doğru Yol Partisi'nden Esat KIRATLIOĞLU'nun katılacağı bildirilmesine rağmen, bu partiden hiç kimse panelde yer almadı.

Üç bölüm halinde düzenlenen panelde ilk iki bölümde panelistler mevcut durumu da içeren Cumhuriyet dönemi madenciliğinin genel değerlendirmesi ve sorunların tespiti ile geleceğe ait düşünceler ve iyileştirmelerle ilgili olarak mensubu buldukları partilerinin görüşlerini dile getirdikten

sonra son bölümde gelen sorulara cevap verdiler.

Refah Partisi adına görüş bildiren Ahmet DERİN; belirli bir madencilik politikamızın olmadığını, madencilere sahip lenilmediğini, mevzuat ve teşvikler konusunda madencilere yardımcı olunması gerekliliğini dile getirdi. Madenciliğin teknoloji ve büyük sermaye istediğini, buna karşın riskli ve geri dönüş süresinin uzun olması nedeniyle çok az işadınının sermayesinin önemli kısmını madencilikte kullandığını, GSMH içinde madenciliğin payının sürekli azaldığını anlattı çözüm olarak mutlaka bir milli madencilik politikasının oluşturulması gerektiğini, partisinin bu gayret içinde olduğunu, bu amaçla yaptıkları çalışmalarını anlattı. Avrupa Birliği gibi benzer bir yapının Türkiye Merkezli olarak İslam Ülkeleri, Türk Cumhuriyetleri ile oluşturulabileceğini, böylece petrol ve doğal gazı rahatça temin edebileceğimizi vurguladı.

Anavatan Partisi'nden Adil AŞIRIM; gelişmiş ülkelerde madenciliğin payının GSMH'da %4 ve üzerinde iken ülkemizde %1 civarında olmasına dikkat çekti. Madencilik sanayinin diğer sektörlerle dönüşümünü

gerçekleştirememiş olmanın sonuçlarını yaşadığımızı anlattı Gümrük Birliği ile ilgili uyum yasalarının çıkarılmamış olmasını eleştirdi. Çözüm olarak Madencilik Bakanlığı'nın kurulması, yeni Maden Kanunu'nun çıkarılması, Madencilik Fonu'na tüzel kişilik kazandırılması, madenciliğin çevreyle barıştırılarak alt yapı hizmetlerinin sağlanması, yabancı sermayenin önünün açılması gerektiğini anlattı. Özelleştirmenin önemi üzerinde durarak Türkiye'de uygulamada hataların bulunduğunu belirtti. İktisadi Anayasa'nın oluşturulması gerektiğini vurguladı.

Demokratik Sol Parti adına görüş bildiren Hasan GEMİCİ; Cumhuriyetin kurulduğu yıllarda yöneticilerin doğru teşhislerde bulunup uygulamaya geçtiklerini ancak daha sonra bunun devam ettirilemediğini anlattı. Madenciliğimizin bulunması gereken yerde olmadığını, bunun en büyük nedeninin üzerinde çok da fazla düşünülmeden uygulamaya çalışılan özelleştirme olduğunu belirtti. Parti olarak özelleştirilebilecek, kısmen özelleştirilebilecek veya gözetilmesi gerekli sektörler olduğunu düşündüklerini, bunun için ülke gerçeklerinin ışığında düşünül-

mesi gerektiğini dile getirdi. Refah Partisi iktidara geldikten sonra Avrupa Birliği ile imzalanan bir anlaşmanın demir-çelik sektörüne darbe vurduğunu iddia etti. Bu anlaşma gereğince sıcak hadde kapasite artışına izin verilmediğini, sektördeki modernizasyon ve kapasite artışının 5 yıl ile sınırlandırıldığını, gümrüklerin 3 yıl içinde sıfırlanacağını anlattı. Çözüm olarak da verdiği örneklerle kendi ülke gerçeklerimizi göz önüne alarak ülke kaynaklarımızı doğru kullanmamız gerekliliği dile getirdi.

Cumhuriyet Halk Partisi'nden Metin Arif AĞAOĞLU;

1986 yılından itibaren özel sektörün istenilen atılımı yapamaması, KİT'lerin hantallaşması nedeniyle madenciliğimizin GSMH içindeki payının sürekli gerilediğini dile getirdi. Enerji kaynaklarının ömürlerine bakıldığında kömürün öneminin bir kez daha arttığını vurgulayan Ağaoğlu, ithalatın artması nedeniyle kömür ve bağlı sektörde dışa bağımlılığımızın arttığını vurguladı. Çözüm olarak milli bir madencilik politikamızın olması gerekliliğini vurgulayan Ağaoğlu böylece bağımlılığımız da azalacağını dile getirdi. Güçlü bir pazarlama mekanizmasının önemine değindi. Sahip olduğumuz kaynakları her türlü şahsi ve siyasi kaygıdan uzak değerlendirmemiz gerektiğini dile getirerek, bütçe açıklarını kapatmak için gerçekleştirilecek özelleştirmeye karşı olduklarını anlattı. Madencilikte başarının insan boyutunu göz ardı etmemekle gerçekleşeceğini vurguladı.

Daha sonra söz alan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Yunus ŞİRİN sorunları dile getirerek çözüm önerilerini ve belirli bir noktaya getirilen çalışmalarını anlattı. Şirin'in dile getirdikleri şöyle özetlenebilir:

I İstikrarlı bir madencilik politikamız yoktur. İhtiyaçlarımızın ne kadarının yerli kaynaklar kullanılarak, ne kadarının ithalle karşılanacağı belirlenmelidir. Üretimimiz de genellikle tuvönan şeklindedir.

> Özel ve kamu kesiminde rezerv dengesizliği bulunmaktadır. Son yıllarda kamu gerekli yatırımları yapamamıştır.

I Madencilik Fonu dışında madenciliği finanse edecek bir kuruluş bulunmamaktadır. Sektör alt yapı desteğinden yoksundur.

I Madencilik çevre, tarım, orman yönetmelikleri ile adeta kısıkaç altına alınmıştır.

> Mevzuatla ilgili problemler bulunmaktadır.

I Düşünülmeden açılan Maden Mühendisliği bölümleri işsizleri arttırmaktadır. ARGE'ye gereken önem verilmemektedir.

Bu sorunları çözebilmek için

> Madencilik politikamız oluşturulmalıdır. Tuvönan üretim yerine katma değeri yüksek uç ürünlere yönelmeliyiz.

> Yıllık 63 milyon ton linyit üretimimize rağmen 8-10 milyon ton kömür ithal edilmektedir. İthal edilen kömürün standardı yoktur. %65 S içeren 2 milyon ton petrokok sanayi de kullanılmak amacıyla ithal

edilmekte, teshinde kullanılmaktadır.

Bu çelişkili durumları ortadan kaldırmak için:

> Kalsine edilmemiş petrokokun ithalinin yasaklanması,

I Üçüncü ülkelerden yapılan ithalata fon konulması,

> Kömürün iyileştirilmesine yönelik yatırımların desteklemesine yönelik çalışmaların yazışmaları devam etmektedir.

> Kamu ve özel kesim rezerv dengesizliğini gidermek amacıyla:

> Türkiye'de ruhsat bazında bakıldığında 215 000 km²'lik alanın kapatılmış olduğu, 112 000 km²'lik alandaki hakları düşmüş olduğu görülür. 19 000 adet hakları düşmüş saha ihaleye çıkarılmış, 8000 adetinde işlemler tamamlanmış, 11 000 adet sahanın ihale işlemi sene sonuna kadar tamamlanacaktır.

> 13 000 km²'lik alanında taşkömürü vardır. Aramalara kapalı olan 11 000 km²'lik alanın diğer maden aramalarına açılması için kanun tasarısı hazırlanmıştır.

I 1970'li yılların sonunda devletleştirilen Doğu ve Güneydoğu Bölgelerindeki 221 tane asfaltit sahasının eski sahiplerine devri için kanun tasarısı hazırlanmıştır.

> Kömür sahalarıyla birlikte termik santrallerin ihalesi planlanmıştır.

> Kurulması düşünülen Madencilik Bakanlığı ile madencilerin bir muhatabı olacaktır.

I Hazırlanmış yeni Maden Kanunu Taslağı; taşocakları, tuz ve jeotermal kaynakları da kapsamaktadır.

Madencinin fazla olan vergi yükünün, vergi öncesi kârdan %30 rezerv tükenme payı düşülerek azaltılması Yeni Maden Kanunu'nun kapsamındadır. MİGEM'in taşra teşkilatının kurulması planlanmaktadır.

> Fona tüzel kişilik kazandırılacaktır. Bu yıl Fon'un geliri bütçeden tamamıyla, faizler ve teminat miktarları düşürülmüştür.

I MTA'nın Ana Yönetmeliği'nde gerekli değişiklik çalışmaları tamamlanmıştır. Dinamik, verimli, üretken MTA hedeflenmektedir.

> Demir-Çelik sanayinde entegre tesis-arkocakları, yassı ürün-uzun ürün dengesizliği bulunmaktadır (%16-%84). Yassı üretimin toplam üretimdeki payının %35'e yükseltilmesi hedeflenmektedir. Arkocakları desteklenmeyerek sadece kaliteli çelik ve yassı üretimi desteklenecektir.

Demir-Çelik Birliği Yasası hazırlanmıştır.

I Karayollarında yük istihap haddi madencileri boğmaktadır. KOBİ'lerden düşük faizli kredi olanağı sağlanarak, madencilerin kendi taşıma filolarını oluşturmaları sağlanacaktır.

Demokratik Sol Parti milletvekili Hasan GEMİCİ'nin Avrupa Birliği ile imzalanan anlaşmaya atıfta bulunması üzerine, Yunus ŞİRİN bu anlaşmanın içeriğine açıklık getirdi. Çok büyük kapasiteye sahip olduğumuz uzun ürün kapasitesine sınır getirildiğini, yassı ürünün kendisi içinde modernizasyonu için bir sınırlamanın olmadığını, devlet desteği için 5 yıllık bir sürenin bulunduğunu anlattı.

132 üründe rekabet şansımızın bulunmadığını bunlara ait gümrüklerin 3 yıl içinde sıfırlanacağını anlattı.

Son olarak söz alan Maden Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu Başkanı Asım KUTLU-ATA'nın sektör sorunlarını tespiti ve çözüm önerileri ile Yunus ŞİRİN'in değerlendirmelerinde benzerlikler bulunmakta idi. Kutluata kömür sahaları ile termik santrallerin işletme devri ile ilgili tereddütlerini dile getir-

di. Bu devir işlemi ile bazı imtiyazların sağlandığını belirterek, üretim kontrollerinin nasıl yapılacağını, yeni yatırımların gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini, personelin durumunun ne olacağını belirli olmadığını dile getirdi.

Panelin son bölümü soru-cevap şeklinde oldu. Gelen sorular partilerin altın madenciliğini değerlendirmesi üzerine yoğunlaştı. Özellikle Cumhuriyet Halk Partisi milletvekili Metin Arif AĞAOĞLU, parti yöneticilerinin altın madenciliğini önleyecek demeçler vermeleri, partiye mensup milletvekillerinin termik, nükleer santraller ile madencilik faaliyetlerinin yöre halkının oylamasına sunulmasına dair yasa önerisi vermeleri nedeniyle ilgi odağı idi. Ancak bütün milletvekilleri çevrenin gözardı edilmediği, teknolojik gelişmelerden yararlanarak doğal kaynakların değerlendirilmesi gerekliliği konusunda adeta ortak görüş bildirdiler. Maden Bakanlığının kurulması, yeni Maden Kanu'nun çıkarılması, Fon'a tüzel kişilik kazandırılması bütün parlamenterlerin paylaştığı diğer ortak düşüncelerdi.